

РОМАН МУЛИЋ

КРАТКА БИОГРАФИЈА РОМАНА ФИЛИПЧЕВА*

Рођен је у сељачкој породици (отац Милош Филипчев-Миша, мајка Георгина Филипчев, рођ. Грчић), 1895. године, у Новом Бечеју, данас Југославија.

До 1915. године, радио је као најамни радник-пекар, посластичар, а 1915. одлази на фронт са аустроугарском војском, и пада у руско заробљеништво. Крајем 1918, после борби у Добруци, добровољно ступа у редове Црвене армије, у интернационани пук, а истовремено је примљен у РКП(б), (у групу симпатизера).

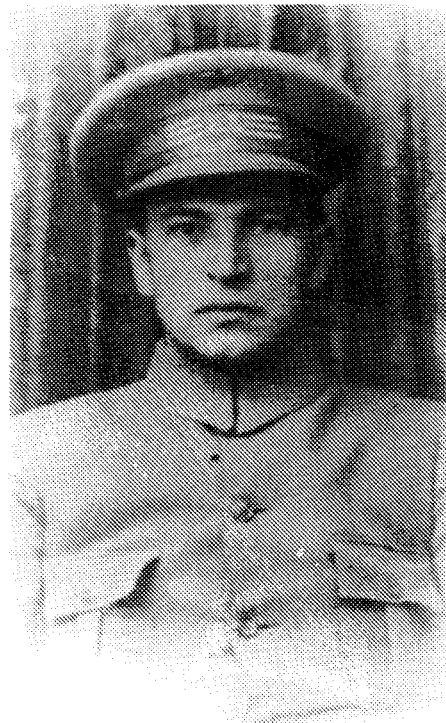
Марта 1919. упућен је са интернационалним пуком да штити совјетску Мађарску. Од априла 1919. до јесени 1920. активно ради у КПЈ. Учесник је I и II конгреса КПЈ, више пута је хапшен због револуционарне делатности. Да би избегао наредно хапшење бежи у Совјетски Савез, где га ЦК СКП(б) ставља на располагање Сибирском бироу за рад међу Југословенима. Роман је организовао секцију југословенских комуниста при Јенисејском губернијском комитету партије, чији је био председник. Истовремено је радио као агитатор и организатор Јенисејског војног комитета, и као инструктор 22. дивизије.

* Објављујемо ово неколико биографских података о Роману Филипчеву, једном од Срба учесника у Октобарској револуцији, личности која је потом играла значајну улогу у југословенском комунистичком покрету, па и у СССР-у и Коминтерни.

Податке које овде дајемо уступила је жена Романа Филипчева, Олга Јефимовна Губарјова, професор Универзитета у Москви. Подаци су узимани из архива КПСС у Москви. Уз овај текст Олге Јефимовне-Губарјове, њихов блиски рођак Роман Мулић, поклонио је за збирке Историјског музеја Србије и пет оригиналних фотографија, од којих неколико објављујемо уз овај текст.

Објављивањем овог текста мислимо да ће се бар унеколико расветлити улога једног од наших људи у тим важним, бурним догађајима из прве половине овога XX века. Јер, треба то истаћи, и о овој, као и о низу других личности, учесницима тих догађаја тешко да се нађе по који податак. У вези са овим напомињемо да је г-ђа Олга Губарјова дала податке и о именима којима се служио: био је познат у СССР понајвише као Роман Филиповић, али и као Филипович Роман Михајлович, па Арнолд Фајс и Јозеф Бранд. У књизи И. Д. Очака, *Југословени у Октобру* (Народна књига, Београд, 1967.) Р. Филипчев се помиње само на страни 160-161.

Од 1921. до 1924. студира на комунистичком Универзитету "Свердлов". По завршетку универзитета ради као руководилац организационог одељења Краматорског рејонског комитета Донбаса и као партијски радник у Одеси. На позив ЦК СКП(б) 1926. године долази у Москву, где ради до 1928. на партијско-привредним пословима.

*Роман Филипчев у униформи
црвеноармејца*

*Роман Филипчев, снимак из 1928.
године.*

По задатку Коминтерне 1928. одлази у Дрезден на IV Конгрес КПЈ, којим руководи. Године 1928. и почетком 1929. раду у КПЈ. Ухапшен је у стану Симе Марковића у Београду, као политички секретар Обласног комитета КПЈ за Србију. Приликом спровођења из Главњаче у Нови Сад на испитивање побегао је на дунавском мосту, код Новог Сада. Потом преко Аустрије поново одлази у Совјетски Савез и ради као заменик ректора на комунистичком Универзитету народа Истока (1929–1930).

Од 1930. до 1933. студира на Историјско-партијском институту Црвене професуре.

У 1933. години по мобилизацији ЦК СКП(б), постављен је за начелника политичког одељења Гликстаљске МТС у Молдавији.

Затим ради као инструктор полит-сектора МТС и као инструктор Севернокавказског крајкома партије и као први секретар Невиномског рајкома партије.

Године 1936. на позив ЦК СКП(б), враћа се у Москву и бива постављен за руководиоца југословенског сектора Универзитета народа Запада.

Роман Филипчев, снимак из 1941. године.

Жена Романа Филипчева, Олга.

Новембра 1936. ступа у Интернационалну бригаду и одлази у Шпанију, где је радио на низу руководећих места, у интербригадама и дивизијама (по чину је био мајор, а радио је у обавештајној служби). До краја грађанског рата учествује у борбама. Као држављанин Совјетског Савеза враћа се у Москву, тешко болестан. Ради као руководиоца одељења Института за ванредно студирање.

Почетком Отаџбинског рата добровољно ступа у Пету Фрунзеову дивизију (в народное ополчение – народна, задња заштита, састављена од добровољаца, оних кадрова који не подлежу мобилизацији); бива постављен за Комесара обавештајне чете.

То је било четврто добровољно ступање Романа Филипчева у редове војски које бране Револуцију.

Учествовао је у борбама под Јелном. Радовао се кад је Црвена армија ослободила Јелну.

Према саопштењу Војног комитета нестао без трага у октобру–новембру 1941.

Према казивању маршала Головиченка (тада начелника полит-одељења дивизије) и других, погинуо је у борбама за време одступања Црвене армије под Москвом.

КРАТКАЯ БИОГРАФИЯ ФИЛИППОВИЧА РОМАНА МИХАЙЛОВИЧА

Родился в Югославии, в семье рабочего в 1895 году. По национальности–серб. До 1915 года работал по найму–булочник–кондитер. В 1915 году призван в Австро–венгерскую армию, отправлен на фронт и попал в плен в Россию. В конце 1918 года добровольно вступил в Красную Армию в интернациональный полк и одновременно вступил в группу сочувствующих РКП/б/. В марте 1919 года с интернациональным полком отправился на защиту Советской Венгрии. С апреля 1919 года по осень 1920 года активно работал в коммунистической партии Югославии, неоднократно арестовывался за революционную деятельность. Перед очередным арестом, по решению партии, бежал в Советский Союз, где был направлен центральным югославским бюро при ЦК РКП/б/ в распоряжение сиббюро ЦК РКП/б/ для работы среди югославо.

Филиппович организовывад секцию коммунистов югославии при Енисейском губкоме партии и был ее председателем. Одновременно работал агитатором и организатором Енисейского губвоенкомата и инструктором политодола 22 дивизии. 1921–1924 годы учился в коммунистическом Университете им. Свердлова, по окончанию университета работал Зав. орготделом Краматорского райкома партии Донбассаской и на партийной работе в г. Одессе.

В 1926 году, по отзыву ЦК ВКП/б/ вернулся в Москву.

1926-1928 годы на партийной и хозяйственной работе под Москвой

1928-1929 годы над подпольной работе в компартии Югославии, арестован, бежал при переезде из одной тюрьмы в другую, вернулся в Советский Союз.

1929-1930 Зам. ректора коммунистического Университета народов Востока.

1930-1933 учился в Историйско-партийном институте Красной Профессуры.

В 1933 году, по мобилизации ЦК ВКП/б/, назначен начальником политотдела Гликстальской МТС в Молдавии, затем работал инструктором политсектора МТС, инструктором Северо-кавказского крайкома партии и первым секретарем Невинномысского райкома партии.

В 1936 году по отзыву ЦК ВКП/б/ вернулся в Москву и назначен Зав. югославским сектором коммунистического университета народов Запада. В сентябре 1936 года вступил в интернациональную бригаду и направлен в Испанию, где работал на руководящей работе в штабе интернациональной бригады и в отдельных дивизиях, участвовал в боях до конца войны. В апреле 1939 года вернулся в СССР, несколько месяцев был тяжело болен/язва желудка, порок сердца/. С сентября 1939 года по июнь 1941 года работал Зав. заочным отделением института иностранных языков. С пачал Отечественной войны добровольно вступил в народное ополчение в 5-ю Фрунзенскую дивизию. Был назначен комиссаром разведывательной роты дивизии. Это было четвертое добровольное вступление в ряды армий защищающих революцию. Был в боях под Ельней, радовался когда Красная Армия освободила Ельню. По сообщению военкомата пропал без вести в октябре-ноябре 1941 года. По рассказам т. т. Головиченко/нач. политотдела дивизии/ и других погиб в боях во время отступления наших войск под Москвой.

Аутограф биографије Р. Филипчева од његове жене Олге.

R. Mulic, Roman Filipcev's short biography

S U M M A R Y

The short biography of Roman Filipcev, the Yugoslav revolutionary-internationalist, the Serb from Voivodina by birth and origin, according to many reasons is typical for the communists-fanatic revolutionaries of the first

half of the 20 th century. He took part in the civil war in Russia 1918-1919, worked as the member of the Communist Party of Yugoslavia both during its legal and illegal period of work, was the participant in the Hungarian revolution 1919, had various responsibilities throughout the Soviet Union, following the line of the Soviet Communist Party, took part in the Spanish civil war 1936-1939, and finally was killed (missed) in the difficult days of the Red Army's retreat under Moscow in autumn 1941.

It is obviously an interesting biography of the man completely identified with the idea and ideology, attractive for many of his time.